

Magyar Ország.

Eggy igaz Hazafinak Hazafi Társaihoz
való Intései:

Magyar! hajnal hasad; de meg nem virradt
még:

Hát estvig ki tudja, millyen leszen az Ég!
Sok napnak vig vólt már hajnala 's fel költe,
Nyugtáig azonban sok keserüt tölte.

Örülj, de okossan; ne hirtelenkedjél:

Sok vagyon még hátra; azon törekedjél:
Hogy több sebeid is mind bé gyógyúljanak,
Úgy hogy soha többé ki ne újjúljanak.

Igaz, hogy kezekben van már a' drága Kints,
Melly nélkül, úgy láttzik, állandóságod
sints.

Igaz az is, szépek a' tett Ajánlások;
De mi könnyen férnek azokhoz rontások.
'S bár most fokot nyerj is: ha nem lessz ál-
landó,

'S az idők forjával bátran truttzolandó.
Mit nyerysz? szegény! hanem újjabb keser-
veket,

Múltaknál nehézben, emésztendőeket.
Ha jobb lábra teszel Nemest és Parasztot,
Kire fokféle mód sok bajt 's terht akasztott;
Ha rendbe téssz Királyt, Grófot, Bárót,
Papot:

Akkor le menttével ditsérhedd a' Napot.

Ország Gyűlésének kell hát előbb lenni,
 'S abban mind ezeket rendbe jóba venni.
 Melly úgy lesz, 's Menyből is úgy jó sege-
 delem,

Ha sokfelé nem von a' szív 's az értelem;
 Ha Koronás Födét mint illik tiszreled,
 'S Magyar Véreidet *egy formán* öleled.

A' Király eránt tellyes reménysége lehet
 az Intő Hazafinak, 's mindnyájunknak. Mert
 a' *Belgákhoz* tett, és általunk közelébb meg
 küldött Maga ki nyilatkoztatása *II. Leopold-*
nak természet szerént illy okoskodásra éleszt-
 het bennünket: Ha *Leopold* a' *Belgáknak*,
 kik *II. Jósefnek* esdeklő ajánlásair, mások
 ingerlésére, meg vetették, többet ígért,
 mint a' mit várhattak volna, tsak hogy őket
 Atyai szárnyai alá fogadhassa: hát ugyan
 meg tagadná e' ez a' kegyes Fejedelem — Or-
 szágunknak majdan meg koronázandó Feje,
 az érdemes, és sokat ki állott; de még is
 Hiveknek maradott Magyarjaitól, a' mit ezek
 méltó Jussal kérnek tőle: a' kik, ha ezt kiál-
 tották hajdan a' maga szívének keserűségét
 hív Magyarjaiknak kebelekre ki öntött M.
 Terésianak: *Moriamur pro Rege Nostro*
M. Theresia. Hallyunk meg a' mi Királyun-
 kért M. Terésiaért — most bizonynal erre
 fogják egymást inteni, sebeiken hathatós
 orvoslást tett *II. Leopoldjokra* nézve: *II.*

Leo-

Leopold él mi érettünk, éllyünk hát mi is ezen Koronás Fejünkért — éllyünk Hazánkért.

M. N** Prépost Úrnak, N. *Baranya* Vármegye Gyűlésében, M. B. *Splényi* volt Komisszárius Úrhoz intézett Beszéde:

Fő Méltóságú Báró Úr!

„Engedje meg Excellentziád! hogy ezen Magyar Hazánknek hosszas Ohajtási után, egyszerre fel derült felettébb örvendetes Napján, e' Nemes Magyar *Baranya* Vármegyének Státusi, és Rendjei nevével, Nemzeti Magyar Nyelven szóllyak. Mert nem tudom, mi belső javallásból, úgy tetszik; hogy, a' mit ma éreznek Magyar szíveink, azt csak magyarul ejtherjük ki leg szívessebben, leg értelmesebben.“

„Noha meg kell vallanunk, hogy az el olvasatott Felsőes Fejedelmi Levélnek hallásával, egészen meg vidúlt sziveinket fokkal nagyobb, fokkal érzékenyítőbb öröm fogta el, hogy sem azt, még akármelly ki keresett Magyar szókkal is vóltaképpen ki jelenthesük.“

„Midőn minden régi Törvényink, Szokásink, Rendtartásink, minden örökös Szabadságink, sőt még ez az édes Magyar Nyelvünk is, 's ezzel egész Magyar Hazánk egyebet utolsó veszedelménél nem várhatott;

ime! éppen akkor egy váratlan tsuda változással egyszerre ismét, 's olly magassan fel kapott, hogy hajdani ditsőffégéhez leg közelebb lenni láttzathatik.“

„De nem volna talám alkalmatos, sem e' naphoz illendő, örömnünknek minden okait nevezetesen elő számlálni: ne talántán, midőn annak tellyes nagy voltát magasztalni kívánnánk, a' múlt esztendőkbéli szomorúságink' okainak, bár mi futó emlékezete is, ezen öröm Napunk' világát valamiképpen meg homályosítaná.“

„Minden örömnünknek ki jelentését tehát egyedül ebben határozzuk meg, hogy Felsőges Urunknak velünk tett különös nagy kegyességét, valamint minden reménységünk felett valónak nyilván meg esmérjük; úgy ezen Nemzetünkhöz mutatott ritka 's talám egyetlen, 's minden példa nélkül való Felsőges Atyai nagy szívességét, nem tsak mi örök háládatossággal, 's állandó buzgó hívséggel meg hálálni igyekezünk; hanem még késő maradékinknak szíveikbe is *Második József Császárnak*, mint néhai jó tévő igaz Barátjoknak, 's szabadító, vagy újra szülő Attyoknak ditső nevét, örök emlékezetre el törülhetetlenül által írjuk.“

„Excellentziádnak pedig a' múlt egynehány esztendők folyása által mellettünk tett
fára.

fáradozásit, és hozzánk olly bőven mutatott kegyességét nagy alázatossággal köszönyük. Egyszermind, ha miben Kormányozó hivatalára nézve eleget nem tettünk, arról bocsánatot kérünk. Mellyet is Excellentziád kegyességétől annyival biztosabban reménylünk; hogy, emberi gyarlóságunkat tekintvén, önnön maga is Excellentziád által érti 's jól tudja: melly nehéz, 's csak nem elkerülhetetlen, a' meg sebhedt szívnek ollykor ollykor ki nem fakadni.“

„Másként, a' mi Excellentziádnak Fő Méltóságú Személyét illeti: tudtuk mi, 's mindenkor előttünk hordoztuk, egy Magyar Hazánk' 's Nemzetünk' dicsősségét kiváltképpen elő mozditó SPLENYI Familiának mivel tartozunk. Frissebb emlékezetben vagynak nálunk annak nagyságos érdemei, hogy sem róliok meg felejtkezhetnének.“

„De Excellentziádnak is tulajdon maga erköltsi 's érdemei erősebben kaptasolták magokhoz sziveinket, hogy sem könnyen megválhatnánk tőlök. Bár — melly távol lejénd is valaha Excellentziád: velünk leszf mindenkor hozzánk mutatott nyájas szíveffége, 's ama' Hazájához viseltetett igaz Hazafiúi Lelkűffége: a' mellyet mi még a' Hazánk' szabadságit faggató hivatalának gyakorlásában is szívének rejtekéből ki hatni, gyakran öröm-

örömmel szemléltünk. — Éljen azért Excel-
lentiád, és szerentséffen, és sokáig éljen.“

Nagyvárad, Mártz. 14. „Ma itt Ns
Bihar Vármegyének Közöns. Gyűlése van;
holnap pedig, a' Koronának szerentséffen
lett Haza érkezéséért, *Tedeum* fog tarratni
nagy pompával a' Püspök Templomában;
estve meg fog a' Város világosíttatni, 's az
ablakok külömbkülömbféle Rajzolatokkal és
felül Irásokkal lesznek ékesítterve.“

Szabolcs Vármegyéből tudósíttatunk,
hogy a' Ns Vármegyének Febr. 8-dikán tar-
tatott Gyűlésében, a' 6 *Hajdú Városok*,
a' Vármegyéhez lett kaptsoltatástól, fel ól-
doztattak, és mind Polgári, mind Törvényes
Dolgaiknak folytatására nézve, a' régi lábra
vissza állíttattak. Mostani Fő Kapitányokká
lett *T. Jablontzai Petes* János Úr, a' ki már
ennekelőtte a' Fő Nótáriusfágot, és a' Virze
Kapitányfágot nagy haszonnal és ditsérettel
folyratta. — Az említett N. Hajdú Városok-
nak a' T. N. Vármegyétől lett külön válasz-
tatások által, erős fundamentoma vetterett
a' kettő közit lejendő barátságos jó szom-
szédságnak.

Lengyel Ország.

A' *Prussziai* Udvar, magára nézve,
nem rossz fel tételek alatt kívánt volna szövets-
vets-

vettséget kötni a' Lengyelekkel. — Más, nagy részént gyanította ezeket előre is: tsupán magok a' Lengyelek nem gondoltak, avagy tsak örömet nem akartak volna effélet gondolni. Ezek voltak a' fel tételek: hogy t. i. engedjék oda a' Lengyelek a' Prussziai Udvarnak *Dantzig* és *Thorn* Városait; nem különben egy *Dybow* nevezetű Józszágot (Starostey), mellynek 4 mértföld a' kerülete, 's a' mellyben vagon most a' Lengyel Kamara. Ezen kívül, hogy 12,000 lovas, és 2000 gyalog hadi segíttséggel tartozzanak lenni a' Lengyelek, ha midőn a' Prussziai Udvarnak fog kívántatni. — Az említett Udvar ellenben, *Cujavia* Tartományából, (Nagy Lengyel Országban) egy Darabot vissza fog adni a' Lengyeleknek; továbbá a' *Dantzigba* szállítandó portékáktól felénnyl vámot kíván, mint eddig, az az: száztól, nem 12; hanem 6 forintot; attól pedig, a' mi a' Prussz. Szileziába fog vivődni, száztól kettőt: tsupán az *Elbingába* való szállítványért kellerik ezentúl száztól, nem négyet, mint eddig; hanem 6-ot fizetni. — Ha a' Lengyelek hadakozásba keverednek, tehát azon esetre, a' Prussziai Udvar is 12,000 Lovas, és 2000 Gyalogsággal fogja őket segíteni. Egyszersmind ajánlást tett, hogy a' tőle kért 13 milliom Lengyel forintokból

kész

kész lessz szolgálni, ha a' Királyi Jóságok akár zálogba, akár örökös áron is néki engedődnek. — Nem estek 's nem is eshettek innyek szerént a' Lengyeleknek az elő adott fel tételek: már meg is küldötte az Ország Gyűlése az azok ellen való Jelentvényeit *Berlinbe*, 's várván várja a' feleletet, mint ezt a' *Varsóból* Mártz. 6-dikán költ Levelek bizonyítják.

Azok között, a' kik a' Király buzgó Hazafiságát követvén, készek voltak Drágaságaiknak, vagy más tehetségeiknek egy részét Hazájok segítségére fel áldozni, ki mutatta ez úttal is magát különösen Gróf *Malachovszky*, olly álmétkodásra méltó ajánlásnak tétele által, hogy egy milliomot fog költsön adni az Ország Kasszájába, minden Interes nélkül. — *Nagy Lengyel Ország* nevet viselő Tartomány arra kötelezte volt magát, hogy ezen folyó Mártzius hónapban le fogja mind azt a' *Kemény-pénzt* tenni a' fereg szükségéinek pótolására, a' mennyit 3 esztendők alatt szokott rend szerént fizetni; *Lithvánia*, és *Kis Lengyel Ország* Tartományai pedig 2 esztendei *Kemény-pénznek* ugyan tsak Mártziusban lejendő ki fizetését ajánlották. Az efféle példás adakozás által, közel 12 milliom került bé az Ország kintstartó Házába; melly summa haladhatatlanul is
szük-

szükséges volt a' fereg szorúlt állapotjának felsegállítására. — Ezek, mulattató Történetek is ugyan; de egyszersmind Tanúságok is.

Folytatás LOUDON-ról.

Vége lévén a' Hadnak, az esett szegény *Trenken*, a' mi már eleitől fogva fok nagy Embereken meg történt: lett t. i. az irigységnek áldozattyává. De ugyan ekkor *Loudont* is nagyon üzőbe vette a' bal szerentse, mert, szolgálat nélkül maradván, szintén végső szükségre jutott. Azonban el nem tsüggedt illy ügyetlenségében is egészen ez a' nagy Lélek; sőt éppen illy szerentsérlenségében vitte annyira hadi Tudományait, mellyek az ő különös bátorfágával 's okosságával egyesítetvén készíthettek osztán ő nékie utat ezen magas érdem póltzra, mellyről most egész Európa szemei eleibe tűnnek virtusai. Ugyan is, míg kevés pénzetskéjében tartott, addig nagy részét annak a' nevezetesebb régi és újabb Historiáknak, Mapáknak és Plánumoknak meg szerzésére fordította; azokkal szobájába bé rekeszkedett 's töltötte haszonnal bús napjait. Nem is soká hagyták őtet homályban tenferegni az ő szépvitézi tulajdonfágai 's ritka talentomi, mellyeknek külömben már eddig is alkalmas próbáit adta volt. Esmeretesekké lettek azok amaz érdem betsülő nagy Vezér *H. Lichtenstein*

stein

stein Ventzel előtt, ki is őtet haladék nélkül pártfogó szárnyai alá vévén, a' *Horvát* Regimentnél Kapitánnyá tette. Ezen lépést nyomban követte más szerentsés lépés: úgy mint jó móddal lett házasodása. Mert kvártélyban lévén *Poson* Vármegyének *Bazin* nevezetű Kir. Városában, Feleségül nyerte ott magának *Haagen* Kisasszonyt, a' kivel máig is tapasztaltatja, melly boldogúl választottak mind ketten. — A' 7 esztendő Hábórnak 1756-dikban lett kezdődésével, nyilt a' *Loudon* ritka tökéletességei ki nyilatkozásának kellete szerént való tágas mezeje, mellyen együtt nevededett érdemeivel a' szerentséje is; annyival inkább, mivel még házassága előtt a' Római Catholica Hitre állott. — Miket vitt végbe *Loudon* ekkoráig, már azoknak nagy része bőven meg vagy on írva a' Historiákban. Minékünk volt már szerentsénk ezen nagy Vezérnek újjabb viselt dolgait fel jegyezni: most rövid summában elő fogjuk adni az előbbenieket, mellyekkel 1756-diktól fogva, majd egy, majd más alkalmatossággal tette magát kiváltképpen nevezetessé. Az említett esztendőben Obrist-Lieutenanti fővel állott ki a' Horvátokkal *II Fridrik* ellen a' tsata mezejére. — 1757-ben

tsi-

rsikorgós télnek idején, bé ütött *Lausitz* (Lusatia) Tartományába, minekuránna egygy erős földvárát el vette volna a' *Prusszusoknak*. Ebben az esztendőben, 50 napok alatt, 2000 embert fogott el 's 10 ágyúkat nyert a' Prusszustól. A' következő 1758-dik esztendőben, midőn *Fridrik Olmutz Várát* (Morva Országban) ostromlaná, 's 16 ezer katona őrizet alatt temérdek rakott szekerek siennének segítségére: azokat *Loudon* hirtelen meg támadta, és 1200 rész szerént pénzzel, rész szerént pedig fegyverrel és puskaporral meg rakott szekereket el fogott; 2000 embert le vágott; 700-at el fogott 's a' Királlyal *Olmutzot* ott hagyatta. — Ugyan azon esztendőben, míg a' Király az *Oroszok* ellen dolgozott: addig *Loudon Brandenburgiába* tsapott, 's ott *Peitz Várát* meg vette; de fok nyúghatatlanságai miatt, igen terhes betegségbe esett, mellyre nézve *M. Therésia Bétsbe* hívta, holott nyavalyájából szerentséssen ki is gyógyúlt. — Tudja a' Világ, melly igen meg verte *Fridrik* az *Oroszokat*, *Soltikov* Vezérjek alatt, *Frankofurtnál*, az *Odera* vizinél, 's már majd nem minden Batteredéiket el foglalta: midőn *Loudon* segítségekre érkezvén, bezeg vissza adta a' *Prusszusoknak*, a' mit azok el követtek az *Oroszokon*. Nyert ekkor

Lou-

Laudon a' Pruffzustól 200 ágyút, 60 zászlót, 24,000 flintát, és 7000 emberit rabbá tette. — 1760-ban *Landshutnál*, *Fouquet* Pruffzus Generálist, 9000-ed magával, el fogta, el nyervén előbb tőle 53 ágyút, 35 zászlóit 's a' t. Ezután erős *Glatz* Várát is meg vette. *Lignitz* Váránál nem győzedelmeskedhetett ugyan, mert véletlenül meg lopta *Fridrik*, 's azonban segítségére sehonnan nem érkezett; hanem népének szerentsés vissza vonásával, olly remeket adott, hogy maga *Fridrik* el merte felőle mondani: „*Loudontól tanulhatjuk meg, hogy' kell magát egy jó Vezérnek vissza vonni, hogy népét egészen el ne veszesse.*“ — 1761-dikben *Schweidnitz* Várát 3 óra alatt erővel meg vette: és, 6 éftzendőig folytatott háború után, tsupán ekkor fézkelhette bé népünk magát téli kvártélyra *Szilesiába*. De hogy ezt a' nagy jót, a' Hadi Cancellaria hire nélkül tette: az alaton *Lelkek* alkalmatosságot vettek magoknak, hogy ez alá a' nagy Ember alá vermet ássanak, mellybe való esésétől nem annyira maga érdemeinek fokfága, mint *Ferentz* Tsásfár, és *Lichtenstein* Ventzel kegyes közben járások mentette meg. — *Loudon* az, a' kit *M. Therésia* Fejedelmi Széke kiváltképpen való gyámolának tartott Európa 1767-ben. — Mennyire bersülte ötet
maga

maga a' nagy *Fridrik*, meg tettik az a'
 fellyebb fel hozott szavaiból is a' Királynak,
 és felölle *II. Jósefnek* mondott ezen jöven-
 döléséből: „*Felséged exzel az Emberrel*
meg reszkettetheti még valaha a' 7 Tornyo-
kat“; a' mint már erről Munkánknak első
 Szakaszában emlékeztünk, 's a' melly valójá-
 ban némelly részént bé is tölt. De hatha-
 tóssabban meg nem ditsérhetne volna *Fridrik*
Loudont, egyszersmind ugyan magát is,
 mint azon meg szólításával, mellyel élt
Loudonhoz azon alkalmatossággal, midőn
 egykor a' meg boldogúlt Tsászár, *Fridrik*,
Loudon, és több Méltóságok is *Morva Or-*
ság szélén együtt ebédelték volna. A' dolog
 így történt: Minekutánna meg fűtták volna
 ebédre a' *Trombitát*: meg jelentek a' Feje-
 delmek, 's a' több fő Emberek az ebédlő Szál-
 ban: de *Loudon* nem jött volt még elől.
 Már le akartak ülni, midőn a' Tsászár észre
 vévén *Loudon* ott nem létét, mondá: „No
Loudon még nints itt.“ A' Király el mo-
 folyodván, így szól a' Tsászár beszédére:
 „Azon bizon nagyon tsudálkozom, mert
 másszor ő fokszor hamarább meg jelent a'
 ki rendelt helyen, mint én.“ Azon szóra
 bé lép a' Szálba *Loudon*, kihez így szólott
II. Fridrik: „Jöjjön, jöjjön az Úr, 's üljön
 ide mellém, mert inkább szeretem, ha mel-
 let-

lettem látom az Urat, mint magammal által ellenben.“ Ezen szavaival nyilván ki jelentette *Fridrik*, hogy *Laudonunkat* olly Vezérnek esmérí, a' ki vele szembe szállhat. — Hogy 1778-ban fegyvert rántott *Fridrik*, *Bavariára* nézve, a' mi Udvarunk ellen: Fő Hadi Vezérré tetetett *Loudon*, 's *Henrik* Hertzeg ellen tett mozgásaival nyilván meg felelt a' felöle való nagy vélekedésnek 's nyomos reményfégnek. A' *Tescheni* Békesség kötés után, melly 1779-ben készült meg, *Hadersdorfi* Jóságotskájába vette magát *Loudon*, holott *Cincinnati* életet él, míg nem 1788-ban, *Horvát Országba* küldetett Fő Kormányozónak. — Itt következék már *Dubitza* 's *Novi Várainak* 1788-ban; *Berbirnek* és *Belgrádnak* pedig 1789-ben lett meg vételeknek elő adása. — *Loudon* Fő Hadi Vezér, természetére nézve, magas, száraz; az ábrázatja hosszás, szöke; a' szemöldöke felette nagy, mellyet, midön tűzben vagyon, igen fel szokott vonni a' homlokára. Nagy Gazda: ámbár minden Gyermekei elhóltak. Isten félő, Fejedelméhez hív; a' *Magyar* és *Horvát* Nemzetnek nagy Kedvellője.

Háládatos Jelentés.

Nem tsuda, hogy *Német* Ország Tudományi Egének, 10 's 20 esztendőök alatt, olly

olly Átlásfai támadtak, a' kik azt a' *Franz*ziákéval, sőt szintén az *Anglusokéval* majd egyenlő magasságra emelték. Mert igaz marad a' mindég: *Sint Meconates, non deerunt Flacce Marones.* Támad *Virgilius*, ha lessz *Metzénássa* — lessz derék Ember, tsak legyen *Serkentő* 's *Jutalmaztató.* — Igaz, hogy a' *Virtus* maga is jutalom magának: de nem elegendő. — Német Ország Naggyai mennyire bersülnek 's melly készek meg jutalmaztatni, egy valóságos derék Irót, annak élő Tanúbizonyfága *Archenholtz* Tudós Kapitány Úr, a' ki a' 7 esztendő's Háborúnak summás leírásáért, Fejedelmi bokros ajándékokkal tiszteltetett. A' *Prussz*. Király, (még a' *Lengyel* is), az *Orániai* Hertzegné, a' *Hessencasseli* Landgráf, 's több más Német Fejedelmi Személyek arany emlékeztető pénzt; a' *Braunschweigi Ferdinánd*, a' *Kurlandiai* és *Waldecki* Hertzgek pedig arany piksziseket adtak vagy küldörtek nékie ajándékba. — A' *Magyar* Hazából is telnek 's fognak ezután még jobban telni *Archenholtzok*, és a' *Tudományok*' 's *Nemes Mesterfégék*' minden ágainak elő Mozditói: ha több *Követők* is találkoznak azon buzgó Hazafiaknak, kik tsak 6 hónapok alatt 150 Aranyokat áldoztak a' *Magyar Nyelvnek*, 's rajta a' *Tudományoknak* virá-

goztatására. — — Melly hogy meg lessz, új reményféget nyújtott M. G. F**ts Obrist Lieutenant Úrnak nemes szivlege, a' ki, nem elégedvén meg vele, hogy munkánkból mindjárt az első el indítással 4 Darabot járattott; közelebb is 40 forintot küldé hozzáunk, Nemzetünk javára 's díszére szenteltt igyekezertünknek hathatós fel segéllésére: melly szép ajándékot, a' jól gondolkodó Metzénás Úrhoz, 's egész Uri Familijához való háladatossággal meg tellyesedett szivvel fogadott Társaságunk.

Pesten, Professzor *Verthesz* Úr, egy Nemzeti vitéz Magyar, *szomorúval elegyes víg Játékot* szándékozik ki adni, ilyen nevezet alatt: *Korvinus Mátyás*. — Ezen Játék 5 Szakaszokban fog, a' hozzája tartozó történetes Jegyzésekkel együtt, meg jelleni. — Az elő pénz 30 krajtzár lesszen, mellyet Aprilis végéig, a' Munka eleibe nyomtatandó betses Neveikkel együtt, *Pestre*, az említett Professzor Úrhoz, méltóztallanak küldeni az elő fizető Urak. — Május elein kezdődik a' Munka nyomtatása, és Június közepéig mind készen lessz a' meg határozandó nyomtatványok száma. — Az érdemes Szerző Úr, több illy betses Munkákkal is igyekezik a' Hazának kedveskedni.

Költ Bétsben, Mártziusnak 23-dik napján.

